

NOTAT

Til:

Journal-nr.: 21041479
Ref.: cabuhe

Dato: 08-07-2021

Indsats i forhold til selvmordsforebyggelse

Danmark er det eneste land i verden med kompetencecentre for selvmordsforebyggelse, og disse er etableret i alle fem regioner.

Kompetencecenter for selvmordsforebyggelse i Region Hovedstaden

Kompetencecentret har et tilbud til unge og voksne over 18 år i Region Hovedstaden, der har forsøgt at begå selvmord eller har overvejet det. Centeret tilbyder også rådgivning og støtte til pårørende.

Kompetencecenteret tilbyder kortere individuelle behandlingsforløb med samtaler, støtte, rådgivning og mulighed for hjemmebesøg, som varetages af sygeplejersker og socialrådgivere. Personalet består af et tværfagligt team af psykologer, sygeplejersker og socialrådgivere, og der er også knyttet en læge med speciale i psykiatri til tilbuddet. Tilbuddet er ikke omfattet af udredningsretten, men da der kan være tale om akutte livstruende situationer, tilbydes selvmordtruede alt efter behov tid samme dag eller dagen efter.

Kompetencecenter for Selvmordsforebyggelse for børn og unge

Kompetencecentret har via Klinik for selvmordsforebyggelse et tilbud til børn og unge (under 18 år), der har forsøgt at begå selvmord eller har overvejet det, og som ikke har anden kontakt til Børne-Ungdomspsykiatrien (BUC). Centeret tilbyder også rådgivning og støtte til forældre/pårørende.

Klinik for selvmordsforebyggelse tilbyder kliniksamtaler med fokus på at reducere den aktuelle selvmordsrisiko og med fokus på at forebygge udvikling af yderligere selvmordsadfærd. Personalet består af sygeplejersker, psykologer og læger.

Foruden ovenstående tilbud kan man ringe til akutmodtagelserne, 1813, og politiet kan sende den psykiatriske udrykningstjeneste ud til selvmordstruede.

Erfaringer fra forskning om selvmordsrisiko bruges i F-ACT og Akutteams

Data viser, at selvmordsraten i de to første uger efter udskrivelse fra et psykiatrisk sengeafsnit er 200-300 gange højere end i befolkningen som helhed.

Bl.a. derfor har Region Hovedstadens Psykiatri i flere år arbejdet på at styrke en hurtig og intensiv ambulant opfølgning efter en udskrivelse. Denne indsats underbygges også af resultaterne fra forskningsprojektet SAFE¹, der er gennemført på Psykiatrisk Center København i perioden 2018 til 2020. Projektet, der havde til formål at reducere antallet af selvmordshandlinger, anbefaler følgende tre tiltag:

- 1) at patienten har face-to-face kontakt med den ambulante enhed inden udskrivelse
- 2) at der sker inddragelse af pårørende inden udskrivelse eller i ugen efter udskrivelse
- 3) at der er hjemmebesøg med opfølgning på aftalte planer, gentagen selvmordsrisikovurdering og udformning af kriseplan

Dette stemmer stort set overens med den praksis, der er indført med introduktionen af F-ACT-metoden i de psykiatriske ambulatorier (tidligere distriktpsykiatri og OP-teams), hvor der lægges stor vægt på, at F-ACT teamet fastholder kontakten til de patienter, der er indlagt, men som almindeligvis er i ambulant forløb. Region Hovedstadens Psykiatri arbejder desuden aktuelt på at få samme principper udbredt til OPUS-ambulatorier (for unge med debuterende skizofreni) og til Akutteams (patienter som ikke er tilknyttet de psykiatriske ambulatorier, men fx afventer andet behandlingstilbud).

Kompetenceudvikling i selvmordsforebyggelse via e-læring og tværfaglig undervisning

En gennemgang af patientsikkerhedsanalyser, der er udarbejdet i forbindelse med selvmord i Region Hovedstadens Psykiatri for perioden 2015 – 2017, identificerede et behov for kompetenceudvikling relateret til selvmordsforebyggelse hos det kliniske personale i Region Hovedstadens Psykiatri. Samme behov blev identificeret i de fire andre regioner i Danmark.

Region Hovedstadens Psykiatri har på baggrund af dette taget initiativ til at kompetenceudvikle al klinisk personale i Region Hovedstadens Psykiatri med henblik på at sikre forebyggelse af selvmord. Risikoen for selvmord skal vurderes ensartet og korrekt, så selvmordstruede patienter kan få den rette hjælp i tide. Fokus er også at opnå et fælles sprog i forhold til selvmordsforebyg-

¹ SAFE står for Styrket Ambulant Forløb Efter udskrivelse. Du kan læse mere om projektet [her](#).

gelse og fastholde fokus på bl.a. risikofaktorer og beskyttende faktorer på tværs af faggrupper.

Efter en pilottestning i andet halvår af 2020 udrulles kompetenceudviklingen i 2021 til alle centre i Region Hovedstadens Psykiatri.

Kompetenceudviklingen består af to delelementer:

- En E-læringsdel
- 3 timers tværfaglig undervisning

E-læringskurset er udviklet på tværs af regioner, faggrupper og sektorer for at styrke forebyggelsen af selvmord. Personalet skal re-certificeres årligt. E-læringsprogrammet består bl.a. af tre genkendelige cases og multiple choice tests samt en læringsportal. Alt klinisk personale skal i tillæg til E-læringsprogrammet modtage tværfaglig undervisning om forebyggelse af selvmord. Undervisningen bygger på et generisk udviklet materiale, som går på tværs af alle centre. Undervisningen afholdes på afsnittene med henblik på at styrke den lokale dialog og forankring.

Der er foretaget en ekstern evaluering fra Dansk Selskab for Patientsikkerhed, der peger på, at deltagerne finder e-læringskurset på passende fagligt niveau, relevant og anvendeligt i forhold til behovet for kompetenceudvikling. Deltagerne peger på, at e-læringen med fordel kan suppleres af tværfaglig undervisning og fokus på samrating.

Derudover arbejdes der på en model, der skal sikre et forsæt og ensartet fokus på området, som projektet har bidraget til. Det er hensigten, at modellen skal omfatte følgende:

- Den tværfaglige undervisning skal fremadrettet tilbydes alle nyansatte medarbejdere
- Årlig temadrøftelse i de enkelte afsnit, som tager udgangspunkt i en lokal hændelse

På nuværende tidspunkt er det forskelligt, hvordan de enkelte centre arbejder med selvmordsforebyggelse. Nogle centre har organiseret en indsats, som svarer til ovenstående model, mens andre arbejder ud fra andre principper. Her spiller særligt læringspotentialet fra de lokale hændelser en central rolle.

Arbejdet med selvmord som utilsigtede hændelser

I Region Hovedstadens Psykiatri arbejdes der ud fra Kvalitets- og Forbedringsmodellen (KFM). Her er der i den kontinuerlige indsats med forbedring af kvaliteten og patientsikkerhed fokus på at styrke behandling og pleje gennem blandt andet datakilder som fx utilsigtede hændelser og via inddragelse af patienter/pårørende og personale.

Utilsigtede hændelser kan ske, når mange mennesker skal arbejde sammen om komplekse opgaver i sundhedsvæsenet. Af vigtige fokusområder i arbejdet med utilsigtede hændelser kan forebyggelse af selvmord blandt andet nævnes.

Der følges op på alle rapporterede utilsigtede hændelser og alle alvorlige hændelser analyseres i tværfaglige analyseteams i form af patientsikkerhedsanalyser, som faciliteres af risikomanagere, der er ansat centralt i Region Hovedstadens Psykiatri. Den videre opfølgning på handleplaner fra analyserne foregår lokalt i centrene. Relevante tiltag deles på tværs af centrene i hele Region Hovedstadens Psykiatri. Hvert år gennemføres der aggregerede analyser, som fx analyser af selvmord. Som beskrevet ovenfor førte en analyse af selvmord i Region Hovedstadens Psykiatri for perioden 2015 – 2017 til igangsættelsen af den nævnte kompetenceudvikling i selvmordsforebyggelse hos det kliniske personale i Region Hovedstadens Psykiatri.

Private aktører

Som supplement til de regionale initiativer findes der også en række private aktører som fx den selvejende institution Livslinien, der gennem landsdækkende rådgivning tilbyder direkte støtte til mennesker i akut selvmordskrise, pårørende og efterladte. Dette sker blandt andet gennem synliggørelse af offentlige og private behandlingstilbud, deltagelse i foredragsvirksomhed, offentlige arrangementer, høringer, etc. Livslinien har et indgående kendskab til Region Hovedstadens Psykiatri's tilbud til selvmordtruede og henviser til disse ved behov. Hver henvendelse vurderes ud fra den enkelte situation.

Da der ikke er et formaliseret samarbejde mellem Livslinien og Region Hovedstadens Psykiatri, er administrationen gået i dialog med Region Hovedstadens Psykiatri om mulighederne for etablering af et tættere samarbejde med Livslinien om, hvordan man kan støtte hinanden i det fremadrettede arbejde i forhold til indsatsen for selvmordstruede.